

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Kató néni, és a bolygó ikrek.

(Mutatvány „A kalász-szedő öreg asszony fia” című legújabb kalandos elbeszélésből.)

Írta: Tóth József.

(Folytatás.)

A két remegő kis fiu nagyon megijedt attól a zordon, rikácsoló hangtól, attól a rut visszataszító kegyetlen arcú embertől, a ki odaállt eléjük s a düh és boszu kárörvendő vigyorgásával fordította gonosz szemét az ártatlanokra. Imre és Sándor a félelem miatt még inkább egymáshoz huzódtak, s egymás keblére hajtva fejüket nem mertek föltekinteni, hogy ne lássák azt a haragos és mégis vigyorgó, — — azt a borzasztó embert, a ki nekik mostoha apjuk volt.

Pedig még nem tudták a szegény kicsinyek, hogy: milyen sötét sors, mily nagy veszély vár rájuk, hogy a gonosz ember el akarja őket veszíteni, azalatt, míg szerető édesanyjuk távol van a háztól a rossz idő miatt, s míg a vihar künn tombolva zúg.

— Nem hallottátok? — kiáltott ismét a gonosz mostoha. — Egy, kettő, három!

És két karjával felrántá mostoha fiait.

— Elme gyünk!

— És ti nem jöttök vissza, hanem „ott” maradtok örökre, a hová most megyünk! — gondolta utána magában.

Ekkor mintha valami eszébe jutott volna, elbocsátá a kis fiukat, kik a félelem miatt sirni sem mertek, hanem csak könnyeik csorogtak az istenadtáknak a nagy félelem és kis sziveiket elszorító fájdalom következtében.

— Várjatok! — mormogá végig begombolva kopott szennyes felöltőjét.

„Ilyen ítélet-időben nagyon nehéz lenne vinni ezt a két gyereket csakugy gyalogosan, — gondolá magában a mostoha, — nem bírnám el sokáig a vállamon ezt a két porontyot, mert az ut is sikos s könnyen eleshetném, ha jól nem vigyáznék, a szélvész meg olyan nagy erővel dühöng, hogy leüthet a lábamról és az eső szakad, az ég dörög, a villám egymást éri, azért hát belátom, hogy így nem boldogulhatván, más-ként kell csinálni a dolog sorát, még pedig úgy, hogy kocsit kell keritenem, akárhogy és mint“ . . .

Azért gombolta be felöltőjét, hogy ki lépve a viharos éjszakába, kocsi után nézen, mivel eszébe ötlött, hogy szomszédja — ki baromfi-kereskedéssel foglalkozott, — éppen ma érkezett vissza a vásárról s szal-

maernyövel fedett kocsija igen alkalmas gonosz terve kivitelére, miután az elveszteni akart gyermekeket messzire kell vinnie, hogy bűnös tetteinek annál kevésbé akadhassanak nyomára.

„Ahárhogy, akármit: ezt a födeles kocsit meg kell kerítenem!“ — beszélt magához a gonosz ember. „A szomszéd most már alszik, a zivatar meg olyan nagy erővel tombol, hogy ha még nem aludnék is a szomszéd, még akkor sem venné észre a kocsizörgést a zivatar csattogásától s a nagy égdörgéstől, a kutyáktól pedig nem félek, mert azok jól ismernek már engem. Így hát a kerten rögtön átmegyek a szomszéd udvarába, az istállóból kivezetem a lovakat a félszer alatt befogom a kocsiba, azután szép csendesen kihajtok az udvarból, a nélkül, hogy a szomszéd észrevenné. Így lesz az, és jobban nem is lehetne.“

A rozlelkű ember meglegedetten dörzsölte kezeit s nagy, vigyorgó száján a bűn és káröröm rút mosolya jelent meg. De nem sokáig mosolygott, mert eszébe jutott egy nehéz dolog, az t. i. hogy miként és mikor viszi vissza a kocsit és a lovakat, ha célját elérte, mert azalatt a zivatar elállhat, s mire olyan messze földről visszatér, bizonyára reggel lesz, és a szomszéd nem lelvén lovait az istállóban, s kocsiját a félszer alatt, lármát csapva keresni fogja azokat, s ha akkor visszaviszi is neki a kocsit a lovakkal együtt, bűnös tett gyanújára adna alkalmat.

✓ Egyideig töprenkedett a gonosz ember — végre azonban aljas lelke újabb gonosz-ságot hozott segítségére

Néhány perez gyors lefolyása alatt ugyanis elhatározta, hogy sem a kocsit, sem a lovakat nem fogja többé visszaadni gazdájának, hanem valamelyik távoli városban fogja eladni valakinek, az eladott kocsi és lovak árát pedig zsebre teszi.

Legalább lesz mien borozni, dinomdánomozni?

Így vonja maga után egyik bűn a másikat.

„Utoljára is ki tudja meg, hogy én loptam el, én vittem el a lovakat, meg a kocsit? Senki!

A zivatar zúgásától nem lehet hallani a kocsi zörgését s a lovak dobogását, s így

nem kaphatnak rajta a lopáson . . . Lopás? . . . lopás? . . . Ejh! mit bánom én, ha lopás is, nem szárad az a lelkemen, és aztán ha rajta nem kapnak, hát nem is foghatják rám azt, hogy én jártam éjjel a szomszéd udvarán s én loptam el a kocsit meg a lovakat.“

E nemtelen gondolattal nyitotta fel az ajtót, hogy kilépjen, miután a méceset elfujta, sötétben hagyva a reszkető gyermekeket.

— Mindjárt jövök! riadt rájuk a gonosz ember. — Addig még csak mocszazanni se merjete! E pillanatban nagyot dördült az ég, megrázva a házikó falait, — mintha a haragvó Isten figyelmeztetni akarta volna a gonosz embert az ő büntető hatalmára, s a sötét szobába rémesen cikázó sárgavörös villámfény ömlött be . . .

— Látjátok, hogy világít nektek a zivatar?! — kiáltá a mostoha csúfolódó kacagással, s kilépett, erősen becsapva maga után az ajtót.

(Folyt. k5v.)

Madarak válása.

— Löwenstein. —

Nézz, fiam, a háztetőre, mi kelepel róla?

Ég veletek, jó földműves, így kiált a gólya.

Ég veletek, szerény falu, szorgalmatos kis nép,

És ti rétek, ti mocsárok, el kell válnunk ismét,

A házikót, hol mi lakunk, megáldja az Isten,

Védve leszen tüztől, véstől, védve minden ízben.

Ha enyhébben fú a szellő, lég balszámát iszszá,

Viszontlátás örömeivel térünk újra vissza. . .

Ég veletek mostan!

A csalogány utoljára iszik a berekből:

Ég veletek, tiszta habok, — bűvös dala zendül.

Enyhületet nyújtottatok étellel-itallal. . .

Megköszöntem mindannyiszor fenszárnyaló dallal.

De fáradtak vagytok, immár pihenőre dőltök,

Ébredéskor legyen annál teljesebb gyönyörtök,

Mi madarak oly sokáig nem várhatunk itten,

Az álmodó kerteket majd védi addig Isten. . .

Ég veletek mostan!

Az ablakba még a fecske betekint bucsúra:

Ég veletek, jó fiúcska, el kell válnunk újra.

Kis ablakod felett rakék az ereszben fészket,

Kicsinyeim mindenkoron te örömmel nézted,

És szivesen elhallgattad csicsergésem reggel,
Béke-tűrőn, tűzhelyemről kezéd soh'sem vert el.
Óvjon azért a jó Isten titeket is szintén,
Ha nyomor sujt, ha öröm ér, kívánom őszintén...
Ég veletek mostan!

A ludak dala.

— Herder. —

Mit viselünk ruházatul mi ludak?

Gí-ga-gak.

Meztláb járunk szünetlen,
Hófehér toll-öltözetben.

Gí-ga-gak,

Nincs több ruhánk, csak egy frakk.

És mit kapunk eledelül mi ludak?

Gí-ga-gak,

Nyáron megyünk a ligetbe,
Télen etet pórmenyecske,

Gí-ga-gak —

Ennünk teli zsákból ad.

Hát bor gyanánt vaj' mit iszunk mi ludak?

Gí-ga-gak.

A legjobb bort mi iszszuk ám,
És ez ludak bora csupán,

Gí-ga-gak —

Erősb, mint rum és arak.

Milyen nyelven beszélgetünk mi ludak?

Gí-ga-gak.

Mi beszélünk több nyelven is,
Latinul is, görögül is,

Gí-ga-gak —

Köztünk tudós sok akad.

S mit csinálunk Márton-napkor mi ludak?

Gí-ga-gak.

Kiemelnek a ludólból,
S dus ünnepre ebadóul

Gí-ga-gak —

Kicsavarják nyakunkat.

Závodszyk Károly.

Erdei kaland.

— Mese. —

Esett, csak úgy szakadt. A fenyőfák fejöket esőválták és ezt mondták egymásnak:
— Ki gondolta volna reggel, hogy ilyen idő áll be!

Az esővíz a fákról lecesegett a bokrokra, a bokrokról a páfrányokra, és számtalan apró patakocskában folyt a moha és a kövek között. Az eső délután kezdődött s már alkony állt be, és a leveli béka, ki lefekvés előtt még egyszer megnézte, hogy milyen az idő, ezt mondá szomszédjának:

— Holnap reggelnél előbb nem fog elállni.

Ugyanebben a nézetben volt egy hangya is, ki éppen az erdőben sétált. Ő dél előtt tojásokat vitt a hetivásárra, s most az árát egy kis kék vászon zacskóban vitte haza. Minden lépésre felsóhajtott és jajgatott.

— Ruhám odavan, — mondá, — és kalapom szintén! Oh bárcsak esernyőt hoztam volna magammal, avagy legalább sárczipót huztam volna! Hanem szövetczipővel ilyen esőben bizony nem lehet tovább menni!

Mig így beszélt, éppen maga előtt a szürkületben egy nagy gombát pillantott meg. Örömmel sietett oda.

— Ez pompás, — kiáltá, — hiszen olyan fődél, hogy jobbat kívánni sem lehet. Itt maradok, mig az eső eláll. Ugy látszik, itt senki sem lakik, — annál jobb! Azonnal kényelmesen elhelyezkedem.

Ugy is tett. — Czipőjéből éppen az esővizet akará kiönteni, midőn észrevette, hogy odakün egy kis tücsök áll, hóna alatt hegedüvel.

— Hangyácska, — szólítá meg a tücsök, — megengeded, hogy ide belépjek?

— Csak tessék besétálni! — felelé a hangya, — örülök, hogy lesz kivel beszélgetnem.

— Én ma — mondá a tücsök — a busun muzsikáltam. Egy kicsit elkéstem, s most örvendek, hogy éjszakára itt maradhatok. Mert az idő valóban borzasztó, s ki tudja, vajjon találnék-e még nyitott koresmát?

A tücsök tehát belépett, hegedüjét felakasztotta, aztán a hangya mellé ült. Nem

sokáig ültek ott, midőn a távolból világosságot láttak derengni. Midőn közelebb jött, kitünt, hogy az lámpás, melyet egy szentjánosbogár a kezében tartott.

— Kérlek titeket, — mondá udvarias bókkal a szentjánosbogár, — engedjétek az éjt itt töltenem. Én tulajdonképen nagybátyámhoz indultam, hanem az erdőben eltvedtem, s most nem tudok sem ki, sem be.

— Csak lépj be, — felelék amazok; — szeretjük, hogy világítást kapunk.

A szentjánosbogár örömmel engedett a felszólításnak, s lámpását az asztalra tette. Hanem a világosság csakhamar egy új vándort csalt oda, ki meglehetősen ügyetlenül botorkált a fűszálakon és a mohán keresztül. Egy nagy cserebogár volt. A nélkül, hogy jó estét kívánna, belépett.

— Aha, — kiáltá, — mégis jól jöttem, és ez a szobatársak tanyája.

E szavakkal helyet foglalt, elővette tarisznyáját és falatozni kezdett. Midőn pedig jóllakott, megtömte pipáját, a szentjánosbogártól tüzet kért, rágyújtott, és egész kedélyesen pipázni kezdett.

Ezalatt odakünn egészen besötétedett, s az idő még roszbabra fordult; ekkor általános csodálkozásra még egy késő vendég érkezett.

A távolból már hosszabb idő óta sajátos szuszogást hallottak; ez lassan közelebb és közelebb jött, s végre a gomba alatt megjelent egy csiga, ki már egészen el vala fuladva, alig birt lélekzetet venni.

— Ezt nevezem aztán futásnak! — kiáltá; — úgy rohantam, mint egy százlábu, s bizony erős lépnnyilalást kaptam. Hanem mindjárt azt is tudtul adom, hogy a szomszéd faluban egy levelet kell átadnom, az pedig sürgős. De hiába, senki sem képes többre, csak a mint ereje engedi, kivált ha még a házat is magával viszi. Ha a társaságnak nincs ellenére, pár óracsát pihenni fognék itt; aztán újra vágthatok, mintha a gőzkoesit akarnám utolérni.

Senki sem szólt ellene, hogy a csiga ne keressen ki magának egy kényelmes zugot. Ekkor leült házajtaja elé, elővette kötését és kötni kezdett.

Igy hát ott voltak együtt mind az öten, midőn a hangya megszólalt:

— Miért ülünk itt oly szomoruan s miért

unatkozunk? hiszen kellemesebben is elölthetnők az időt. Arra gondoltam, hogy meséljünk, s én szivesen elkezdeném, ha csak valami szép történetet tudnék. Hanem most valami jobb jutott eszembe. Látom, hogy a tücsök hegedüt hozott magával; ha nem volna oly nagyon fáradt, megkérném, játszszer nekünk valami vig darabot, hogy egyet tánczolhatnánk.

A hangyának ezen indítványa általános tetszéssel fogadtatott. A tücsök pedig nem kérette magát, hanem hegedűjével a közepre állt s rákezdett egy vig tánczdarabot, a melyet éppen kívülről tudott, a többiek pedig körülötte tánczra kerekedtek.

Csak a csiga nem tánczolt.

— Én — mondá — nem vagyok hozzá szokva a sebes forgáshoz; mindjárt elszédülök. Hanem csak tánczoljaatok kedvetekre, én szeretem azt nézni s a mellett megjegyzéseket tenni.

A többiek tehát nem is hagyták magukat zavartatni, hanem olyan dárídót csaptak, hogy három lépésnyire is el lehetett hallani.

De oh! minő borzasztó, nem sejtett esemény szakítá félbe az ünnepélyt!

A gomba, mely alatt a vig társaság tánczolt, fájdalom — egy vén varangy volt. Szép napokon ez fön ült a tetőn, mint a varangybékák szokták; ha pedig rosz idő állt be, akkor a gomba alá huzódott, s miatta aztán szakadhatott az eső akár piünkösdtől karácsonyig.

E varangy ma délután a legközelebbi mocsárhoz ment, rokonának, a tavi békának látogatására, s ott aztán a kávé és kalács mellett oly sokat beszélgettek, hogy egészen este lett. Most hát a sötétben egész csendesen haza czammogott. Tászkája karjára volt akasztva, s kezében vörös esernyőt tartott. Midőn háza közelében a vigaságot hallá, még nesztelenebbül lépdelt; így történt, hogy benn a mulatók nem vették őt észre, csak midőn már köztük állt.

Lett aztán zürzavar!

A cserebogár ijedtében hanyatt esett, s öt perczig tartott, míg megint lábára állhatott. A szentjánosbogár későn gondolt arra, hogy lámpását elfujja, miszerint a sötétben elillan hasson.

A tücsök az üteny közepén kiejté kezéből hegedüjét; a hangya egyik ájulásból a másikba csett, s még a csiga is, — pedig ezt nem egykönnyen lehet sodrából kihozni — szivdobogást kapott. Hanem rögtön tudott magán segíteni: bemászott házacskájába, az ajtót maga mögött bereteszelte s így szólt magában:

— Történjék, a minek történni kell!
Én senkinek sem vagyok itthon!

Hanem csak hallottátok volna, hogyan leszidta a varangy a szegény teremteseket!

— Nézze meg az ember, — kiáltá hangosan, esernyőjével hadonázva, — itt aztán szép csöcselék gyült össze! Hát ez kóborlók és falusi muzikusok tanyája? Bizony az ember a lábát sem teheti ki a házból, s mindjárt kész a felfordulás! Tüstént szedjétek össze és hordjátok el magatokat, avagy majd én mutatom meg nektek az utat!

Mit volt mit tenni? A szegény teremtesek könyörögni sem mertek, hanem szótlanul összeszedték holmijokat, a kuleslyukon bekiáltottak a csigához, hogy jöjjen velök, s midőn ez is felkészült az utra, mindnyájan elindultak.

Szomorú vándorlás volt ez!

Elül a szentjánosbogár, hogy az utat megvilágítsa, utána a cserebogár, azután a hangya, azután a tücsök, s leghátul a csiga.

A cserebogár, a kinek jó tüdeje volt, időről időre kiáltá:

— Ninesen itt valahol koresma?

Hanem bizony minden kiabálás hasztalan volt.

Midőn egy darabon mentek, észrevették, hogy a csiga nincs már velök. Mindnyájan megálltak és visszakiáltottak az erdőbe:

— Csiga! csiga! siess! — de nem kaptak feleletet.

A csiga bizonyára nagyon messzire elmaradt, úgy hogy kiáltásukat meg sem hallhatá.

A többiek aztán szomorúan tovább mentek, s hosszas bolyongás után végre egy fagyökér alatt találtak egy kis száraz helyet. Ott töltötték aztán az éjszakát nagy nyugtalanság közt, a nélkül, hogy sokat aludtak volna.

Habár ép bőrrel menekültek is meg,

mégis kellemetlen kaland volt az rájuk nézve, — s a kiken az megesett, bizony megemlegetik, míg csak élnek.

A száműzöttek.

„Öreg vándor! nyitva házam,
Az est beállt, nyugodj' nálam;
Jöjj, éh kinez, roskad lábad,
Ételt-italt kapsz és ágyat!”

Az utas bus szemmel viszonz:
„„Engem az ut másfelé vonz. —
Pontus határain laktam
Száműzve, hol meghalt társam
Rákóczy és hős Beresényi!
Nyugtom ott már nem volt élni:
Botot fogtam és utazok,
Meg nem állok, egyre futok:
Mely földet a Tisza mossa,
Hol a Duna habját csapja:
Árva hazám! — azt szeretném
Látni s ott meghalni békén!”“

Zokog az öreg. — A gazda
Sírva borul rá az aggra.
Ő is magyar, vallja hamar,
Ki szintén honába akar! — —

* * *

Van már társa az öregnek,
Havak óta együtt mennek;
Honjukat míg el nem érik,
Meg nem állnak, — mennek mindig.
Végre látják, s a határon
Szemökre száll boldog álom:
Örök álom. . .

Weisz Zsigmond.

A szerencse egy darab fában is rejtőzhetik.

Andersen elbeszéléseiből: Kőrösy László.

Most a szerencséről akarok egy történetet elmondani.

Mindnyájan ismerjük a szerencsét; néhányan évről-évre látják, mások csak olykor-olykor; vannak ismét olyan emberek,

kik csak egyetlenegyszer látják egész életükben; de azért mégis mindnyájan látjuk.

Szükségtelen elmondanom, mert mindenki tudja, hogy az Isten meghozza a kisedet és az anya ölébe helyezi.

De ez nemcsak a fényes palotában, hanem a szegény viskóban is megtörténhetik.

Mindazáltal, minden gyermeknek már születésekor meg van adva az az adomány, hogy váratlan szerencsében fog részesülni; — ez pedig nagyon kedves.

Meglehet, hogy egy almában is rejtőzhetik, mely valami tudósnak van szánva, kinek a neve: Newton.

Az alma leesett és ő megtalálta a szerencséjét.

Ha nem hallottad még ezt a szép történetet, úgy kérdezz meg valami okos embert, az majd el fogja mondani, mert nekem most nem az almáról, hanem egy körte történetéről kell beszélnem.

Volt egyszer egy szegény ember, a ki szegénységben született, szegénységben nőtt fel, és szegénységben nősült meg.

Mesterségére nézve esztergályos volt; munkája csupán esernyő-nyelek és séta-botok készítésére szorítkozott.

— Én már nem találok föl a szerencsém! — mondá ő.

Már pedig ez a történet valóban megtörtént, sőt, ha kell, még a várost is megnevezhetnők, hogy hol történt, de úgy hiszünk — szükségtelen.

A vörös-berkenye legszebb ékességben virult az iparos kertje és háza körül.

A kicsiny kertben még egy körtefa is állott, mely ugyan egyetlen gyümölcsöt sem hozott; és a szerencse mégis ebben a körtefában, — a láthatatlan körtékben feküdt.

Egy éjjel irtóztató vihar dult.

Az újságok azt beszélték, hogy a vihar fölkapott egy nagy bérkocsit a szárnyaira és messzire elragadta.

És az ilyen éjjel nagyon könnyen letrihetett egy-egy ág a körtefáról.

A legnagyobb ágot a műhelybe vitte az esztergályos és tréfából nagy körtét faragott abból; a mi még megmaradt, abból a fából kisebbeket gyártott.

— A körtefának még egyszer kellett gyümölcsöt hozni, — mondá az iparos, és a fa-körtéket gyermekeinek osztotta ki.

Az olyan országban, hol gyakori az esőzés, mindenesetre legszükségesebb kellék az esernyő.

Iparosunk házában csak egyetlen esernyő volt. Ha vihar tombolt, úgy nem egyszer törött el az egyetlen közös birtok, — még pedig többnyire a gyűrűben.

Egy napon lepattant az esernyő gombja.

Az esztergályos összekereste az egész szobát, és a gomb helyett arra a legkisebb fa-körtére talált, melyet fiainak faragott — játékszerül.

— A gombot sehol sem bírom megtalálni! — mondá az apa, — de itt ez a fakörte is megteheti a szolgálatot.

Most tehát lyukat furt bele, zsinórt húzott azon végig, és a kis körte pompásan megállta a helyet, az eltörött gyűrű helyett.

De semmi esernyőn sem volt még ilyen kitünő fogantyu alkalmazva.

Az esztergályos pedig jövő évre új esernyő-pálcákat küldött a városba.

Sok pálcának a végére gyönyörűen esztergályozott körtét tett, — legalább csak próbául.

Az ilyen körtés esernyő-pálcák azután Amerikába kerültek.

Itt szívesen fogadták.

Azonnal belátták, hogy a körte sokkal czélszerűbb, mint a gomb; és most már azt kívánták a kereskedőktől, hogy minden ezentúl megrendelt esernyő végén ilyen körte legyen alkalmazva.

No most aztán megeredt a munka!

Ezer körtét! Fa-körtét minden esernyő végére!

Bezzeg lett dolga szegény iparosunknak.

Ő csak folyvást esztergályozott.

A kis fakörték már az egész körtefát fölemésztették.

De mennyi ezüst tallér jutalmazta az esztergályos munkáját és találmányát!

— Ebben a körte-fában volt elásva a szerencsém! — mondotta az iparos.

Most már nagy műhelyt nyitott, legényekkel és inasokkal.

És az esztergályos örvendő mondogatta:

— A szerencse egy darab fában is rejtőzhetik.

Ezt mondom én is, a ki e történetet elbeszéli.

Mondják: „Végy egy darab fát a szádba és láthatatlanná lész.“

Igen ám, de ennek a fának már az Istentől kell adva lenni, és e fában kell a szerencsének feküdnie.

Én megkaptam az Istentől azt a darab fát, és most megszerzem rajta aranyaimat.

Aranyaim pedig a kis fiúk és leányok mosolya, a szülők öröme — meséimen.

Tudom, hogy most az én történetemet olvassák, és én ott állok szobájok közepén, habár nem is látnak, mert az a darab varázs-fa számban van.

És ha azt mondják, hogy örülnek ezen történetnek, úgy én is örömmel kiáltok föl:

— A szerencse egy darab fában is rejtőzhetik.

Rajzok Közép-Ázsiából.

— Képekkel. —

(Vége.)

Az orosz utazó Taskentben, Orosz-Turkesztán fővárosában, az ugynevezett „európai városrész“ a szakáljánál fogadott szállást. E körülményt csupán a főnebbi török szó kedvéért láttuk jónak megemliteni, mert Wereschagin azt e két török szóból származtatja: a k (magyarul vén, a g) és sz a k á l (magyarul szintén sz a k á l l), tehát az egész szó a g g - s z a k á l l ú t, azaz vénet, előljárót vagy kormányzót jelent, ama vidéken legalább ily értelemben használják. Ez is csak azt bizonyítja, hogy az ottani népekkel mi magyarok rokonságban állunk.

Wereschagin részletesen ismerteti Turkesztán egyik főutczáját.

Turkesztán — írja utazónk — az ott levő orosz erődtől délkelet felé terjed, és mindenben hasonlít e vidék többi tatár helységeihez. A házaknak nincsenek ablakai az utczára, s így a családi élet szentélye rejtve van minden fürkésző tekintet elől. E barátságatlan, élettelennek látszó utczák azonban néha megnépesülnek; a házak előtt hosszú sorban elvonuló földpadokon mindenféle korban levő benszülöttek beszélgetnek. Azt kell hinnünk, hogy társalgásuk igen komoly tárgy körül forog, mert én legalább, a mint előttük másodszer is elmentem, valamennyit éppen abban

az állásban és helyzetben találtam ismét, a melyben őket azelőtt két-három órával állni vagy ülni láttam.

A nők durva kékszinü s fejöket is elfedő hálóköntös-féle öltözetben járnak az utczákon; arcuk lószörből készült átláthatlan fekete fátyollal van fődve.

Az utczákon a koldusoknak egész csoportja lézeng, kellemetlen orrhangon kérve alamizsnát. A kolduló dervisek, kik a koldusokkal vetélkednek a kunyorálásban, a hetedik ég valamennyi áldását pazarul osztogotják a bőkezűbb adakozóknak; arcukat az ázsiai nap heve barnára égette, fejükön hegyes kucsma diszeleg, ruháik rongyosak, hátukon tarisznya lóg, egyik kezökben bot, a másikon pedig tők- vagy kókuszdióhéjból készült kobak van.

Az utczák sötétek és szűkek; egyik ház-sortól a másikig sokhelyütt vászoner nyök vannak fonva, melyek a nap sugarait az utczák teréről elzárják s azt kellemes üdeségben tartják, melytől egészen újra éled a sivatagon és a város kiaszott környékén át oda érkezett utazó.

Közép-Ázsia különböző nemzetiségű lakóit akarván megismertetni, Wereschagin Taskend város lakosságát írja le.

Ritkán láttam életemben — írja utazónk — oly vegyes népeességű várost, mint a milyen Taskend s az új orosz birtokok más nagyobb városai. Lehet ott látni szárhokot, tadsikokat, özbegeket, kirgizeket, kuramákat, turkománokat, nogájokat, kashgarikat, afghánokat, perzsákat, arabokat, zsidókat, hindukat, cigányokat, s végre a legújabb időben oroszokat. No ott is valószínű bábeli zavar uralkodhatik a nyelv dolgában.

Kárpáti kunyhó.

(Képpel.)

Hatalmasabb határkövet egy országnak nem is teremthetett volna az Isten, mint a Kárpátok. Az eget verő pyramisok ezreinek egymásra halmozott csoportja az, megdöbentő és elragadó. Megmérhetlen távolra eltekint kopasz fejek s olyankor könnyű kékes felhőnek tűnik föl, mely a láthatárt csipkézi; olyan átlátszó és lenge, mint a le-

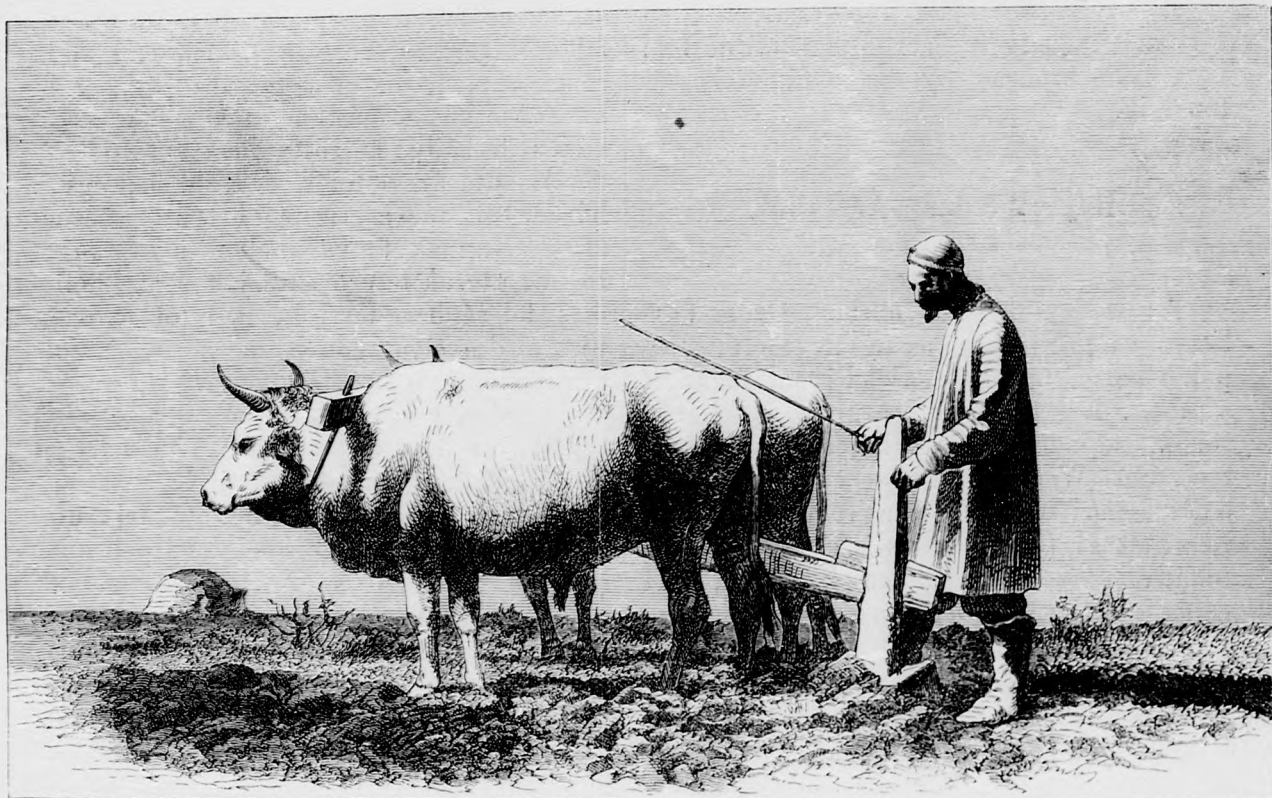
helet. A ki a szepesi Kárpátokat szép tiszta juliusi időben a hegyaljai hegyekről látta, könnyen megértendi, honnan veszik eredetüket a magyar népmesében annyiszor előforduló üveghegyek.

Este, ha a nap leszáll, rózsaszín fátolba borulnak e hegyek; csúcsaik között szűrlik át a nap arany küllőit, melyek ragyogást terjesztenek az egyik oldalon, míg a másik felől violába megy át a rózsaszín. Van a napnak egy bizonyos pontja, a mikor olyan az egész Kárpát, mintha lánggal égne.

kat. Galyakból, gerendákból vannak ezek összetákolva, a kunyhó minden szögletén keresztülfütyöl a szél, recseg ropog az egész.

Az ily kunyhók előtt rendszeren természetes udvartelek van, egy kis fensik, bekerítve sziklával, szálfákkal. A szirtek közt zöld mohás gyalogut vezet a közeli forráshoz, mely kristálytiszta, jéghideg vízzel lát el embert és állatot.

A pásztor, ki az ilyen kunyhóban lakik, melynek felét a természet, felét ő építette,

Kirgiz földmives.

Télen jégkristálylyá fagy az egész hegy-ség addig a határozott vonalig, a hol a fenyves erdő végződik. Onnan kezdve fehér, mint óriási czukorsüvegek csoportja. S oly tiszta, oly átlátszó a lég, hogy félóra alatt elérhetni véli az ember a hegyeket, holott talán egy egész napi járóföldre vannak.

És ott a hegyek között, a hol azt hinnéd, csak a kőszáli sas rakhat fészket, emberek laknak, szegény pásztor-emberek, kik földhasználnak egy szikla-hajlást, barlangnyílást, s az alá vagy az elé építik kunyhói-

nagyon szegény, de azért még sem annyira hogy szives vendégszeretettel ne fogadná az eltikkadt vándort, s egy csupor tejjel vagy egy darab sajttal meg ne vendégléne.

Jólelkű emberek ezek mind, nem kívánnak szivességökért semmit, s ha egy-két pipa dohányt kapnak, tulságosan megjutalmazva érzik magukat.

Mellékelt képünk ily kunyhó elejét ábrázolja a Közép-Kárpátokból.

A villi-táncz.

A villi-tánczról irtak már költeményeket, tánczjátékokat (ballet), de még nem jutott eszébe senkinek a felett vizsgáldni; vajjon az egész csupán költői képzelmény, találmány-e, vagy valamely mondán alapuló népszokás? — Bizonyára ez utóbbi eset áll, mert e szokás még ma is él (legalább néhány év előtt még élt) a nép közt, Gömör-megyében a palóczoknál. Maga a monda, melyen e népszokás alapszik, Kisfaludy Sándor szerint a következő:

Loránth lovag II. András kereszties - hadával Palaestinába

ment, s őt szerető és általa szer-

retett jegyesét otthonn hagyta.

Midőn többévi tá-

vollét után a Szentföldről vissz-

szatért, a kedves mátká már halva

volt. Búsán kereste föl a lovag

az elhaltak sírját, forró könnyei-

vel áztatta a hideg hantokat,

melyek a kedves földi maradvá-

nyait fedték. Bánatában nem vette észre,

mily hamar teltek el az órák, hogy a hold már

rég feljött s hogy éjfél elmúlt. Egyszerre,

a mint ott buslakodott, több leány-alakot

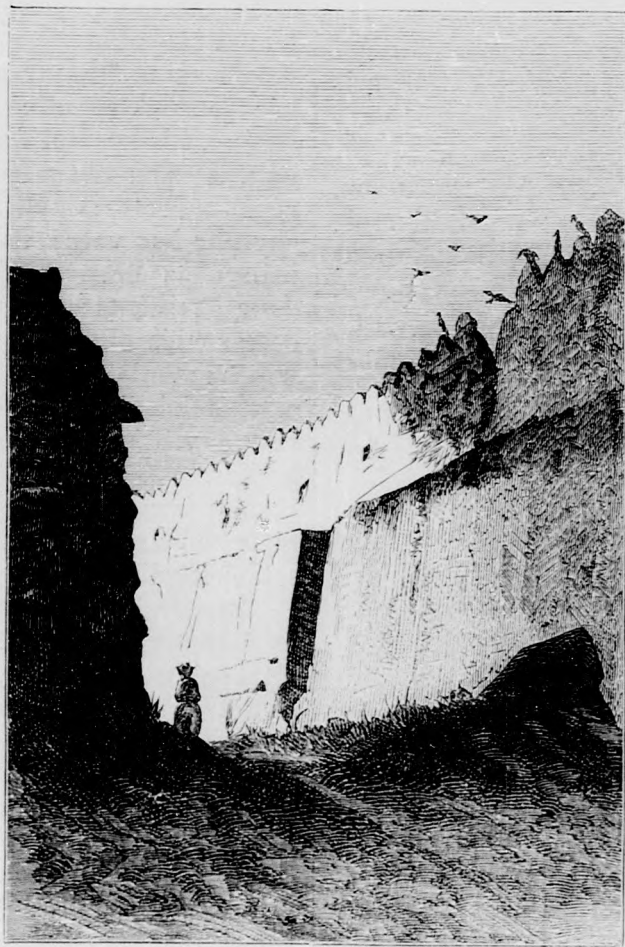
pillantott meg, s azok közt elhalt menyasz-

szonyát is; ezek őt menyekzői körtánczra

szólították fel, s mindaddig tánczolnia kellett velök, míg élettelenül földre rogyott, s így jegyesét a tulvilágra követte.

Eddig tart a monda.

A népszokás pedig abban áll, hogy, ha valamely ifju embernek mátkája meghal, őt az elhaltak barátnői a temetőbe hívják, hol azokkal mindaddig tánczolnia kell, míg legalább a kimerültség miatt félholtan öszszeroskad. Megtörténik aztán gyakran, hogy az ifju nem kél fel többé saját erejéből, hanem gutaütés éri, s így Loránth lovag példáját követi.

Úteza Turkesztánban.

Ott, hol e szokás uralkodik, nagy tetszést talál benne a nép.

De nem minden táncznál kell szükségképp halálnak bekövetkeznie. Az idő e népszokás szomorú oldalán is sokat

változtatott és enyhített. Az ille-

tőnek csak addig kell tánczolnia,

míg lábai birják, s ha egyszer le-

rogy, akkor ott hagyják a leányok,

s ő kialuszsza mámorát, —

mert bujában rendesen előre le-

szokta magát inni az ifju. Ha az-

tán a szokásnak eleget tett, sza-

bad megházasodnia, — mert ha

csak a villi-tánczot szerencsésen

kiállotta, szabad azt tennie, más-

ként egy leány

sem nyujtaná neki kezét.

Néhány évvel ezelőtt Gömör felvidékének egyik falujában egy igen tisztelt uri háznál időztem. Ekkor voltam szemtanuja egy villi-táncznak, mely — mint később megtudtam — szerencsétlenül végződött.

Ebéd után éppen fekete kávéval ültünk, midőn a háziur lovásza, egy fiatal legény, minden hívás nélkül a szobába lépett; ün-

nepő ruhájába volt öltözve, kalapjához virágbokréta volt tűzve, ugyszintén dolmányára is, de nagyon szomorun nézett ki. Könyek csillogtak szemeiben, hangja gyenge és töredezett volt; látni lehetett rajta, hogy nagy bánat érte. Kérte urát: engedje meg neki a lakodalomba mennie.

— Hiszen mátkád meghalt, — jegyzé meg a háziur, — s csak nem régen; te nagyon könnyelmű ficzko vagy, hogy még csak el sem várod a hat-heti gyászidőt, hanem már egy másik leányt veszesz el. Hiszen ti annyira szerettétek egymást, miként én azt hittem, hogy egymás nélkül nem is élhettek.

— Ugy is van az, nagyságos uram, — viszonzá a legény könyekbe fojtott hangon, — nem is tudok én Maresám nélkül élni; éppen azért akarok ma sirján lakodalmat tartani, a villik ott lesznek s várnak engem.

— Ez még nagyobb esztelenség, s jó, hogy ezt nekem megjelentetted, mert most már csakugyan nem bocsátalak el. Meg fogom mondani kulcsáromnak, hogy zárjon be téged, akkor aztán majd elmegy a kedved e bohó szokástól.

Ezzel a legény szó nélkül távozott; a háziur kiadta a szükséges parancsokat, hogy a lovászra vigyázzanak, s a kulcsár megígérte, hogy szigoruan szemmel fogja őt tartani.

— A Jancsi mégis el fog menni, — mondá a kocsis, midőn a házigazda fiával az udvarra lementünk, a lovakat megszemlélendők.

— S te azt gondold? — kérdém.

— Nem csak hogy gondolom, uram, de bizonyosan tudom; a falubeli leányok minden erejükkel ki fogják őt szabadítani, s ha a föld alá volna is rejtve, mégis megtalálnák; a legények, s ha kell, minden ember segítségökre lesz, s a kulcsár ur tehet, a mit akar.

— Jó lenne talán, ha az ön atyja a lovaszt elküldené messzire, — mondám a háziur fiának.

— Visszajönne, a nélkül, hogy az ember sejténé, — viszonzá az. — Most már e villi-táncz czeremoniának végbe kell menni, s ha önnek tetszik, jöjjön velem éjfélkor a temetőbe, s nézzük meg a halotti bált. Még

magam sem láttam ilyet, csak hallomás után ismerem.

— Szívesen megyek önnel, — mondám; — de bármennyire kíváncsi vagyok is a villik tánczát látni s népszokást tanulmányozni, mégis kövessünk el minden lehető annak megakadályozására.

Lehetetlen volt az ellen valamit tenni; a legényt nem tudtuk lebeszélni, s azután előjöttek a falusiak, s őt a szokásnak elegetteni kényszerítették, s erőszakos ellentállás esetében kétségkívül a legvégsőre vették volna.

Jancsi a faluban egy öreg, becsületes házaspárnak egyetlen fia volt. Mint szegény legény, kis-korától fogva uri házaknál szolgált. A szomszéd szép leányát, Maresát, már régen szerette; együtt nőttek fel, s belőlök egy pár lett volna, ha a halál az eljegyzett leányt az élők sorából ki nem szőlítja. Jancsi szívéből busult mátkája után, de az öreg szülék óhajtására és kértére hajlandó volt az elhalt Maresa hugát elvenni, s mielőtt s kézfogót megtartották volna, először a villikkel szokás szerint tánczolni kellett.

A násznép tehát magával vitte Jancsit, ki szomoruan, lecsüggesztett fővel ballagott szülési házához.

Itt egy kis szokásos czeremoniával elbucszott öreg szülétől, megköszönte azoknak hü ápolásukat és gondviselésöket, s miután szülei virraszt földi vagy mennyei életéhez minden jót boldogságot kívántak, a nász-sereg a falu végén levő koresma felé vette útját s abba be is ment, hol természetesen boros üvegek mellett vigasztalta a bús völegényt az éjjeli kitüzött óráig.

Leányok a mulatságban mind eddig nem vettek részt. Az ő szerepök a temetőnél kezdődött, hol egyszersmind a férfiaké végződött.

Tizenegy óra felé figyelmeztettem uj ismerősömet, a háziur fiát: mennénk a villi-tánczmulatságra.

Azonnal elindultunk.

A mint a temető kerítéséhez értünk, azonnal megpillantottunk ott néhány leányt fehér ruhában, felbontott hajjal s rozmarinkoszorúkkal.

A temető bejáratánál a kápolna falához dőlünk s úgy váraoztunk.

Csakhamar zene hallatszott, s jött a násznép.

A zenélő cigányok jöttek elül a temetőbe, azután a lovászlegény, két „villi“ által vezetettve. Valószínűleg jól bevehetett a vidámitó italból, mert lábait nagyon keresztbe rakta.

A leányok daloltak, a cigányok ugyan csak húzták; a lovász elkezdte a tánczot elhalt mátkája hugával, azután egy másik, harmadik leánynyal. Minden táncz után megittatták a villik, s meg újra forgatták, kézről-kézre adták.

A lovász már szédelgett és tántorgott.

Ekkor felhívtam társamat: avatkozzunk a dologba, — s igyekeztünk rábeszélni a temetőn kívül álló csoportot: vessenek véget a táncznak.

Hasztalan volt, — nem mozdult senki.

Felléptünk tehát magunk, hanem midőn a legényt kiakartuk szabadítani, a villik saját személyünket foglalták le; három-négy leány lepott meg mindegyikünket, úgy forgattak szédítő körben. Mi nem tudtunk ellentállni, s valóban igen örültünk, midőn végre elbocsátottak s a temetőt elhagyhattuk, a nélkül, hogy halálra tánczoltattunk volna.

Másnap reggel legelső dolgom volt a Jancsi lovász után tudakozódni. A legényt egészen öntudatlan állapotban vitték haza, s ágyban fekvő beteg lett.

Néhány hónappal később megtudtam, hogy a lovász a villi-táncz hideg éjjelén tüdőgyulladást kapott, s ennek következtében azután nemsokára meghalt.

Milesz Béla.

Az északsarki utazók fővárosunkban.

Wilczek gróf kezdeményezése folytán — most harmadik éve — egy ausztriai expedíció indult az északi sark jéghegyei közé, tudományos felfedezések céljából. Ez expedíció vezetői Payer és Weiprecht voltak, az előbbi vadásztiszt, az utóbbi tengerésztiszt.

A rendelkezésükre bocsátott s minden szükségességgel bőven ellátott „Tegethoff“ hajó szép reményekkel indult kétséges s veszélyes útjára, — de hosszú idő: egy,

két év mult el, és az expedíció sorsáról semmi tudósítás, semmi hír sem érkezett. Már-már elveszetteknek kezdték hinni a bátor vállalkozókat, — midőn egyszerre azon örömhír vetett véget a kétes bizonytalanságnak, hogy egy orosz bárka feltalálta az expedíció tagjait, s hozza vissza északi Európa szárazföldre, hová csakugyan szerencsésen meg is érkezett, — hanem a „Tegethoff“ ott maradt beszorulva, befagyva a jég örök birodalmában.

A sok szenvedést, roppant fáradságokat és veszélyeket kiállott utazók valóságos diadalmenettel érkeztek — több országon át — Bécsbe, honnan mult szombaton Wilczek gróf, Payer és dr. Kepes, az expedíció orvosa és hazánkfia, lerándultak fővárosunkba is.

Ünnepélyes és lelkes fogadtatásukat elképzelhetik kedves olvasóink; a fél-város talpon volt, hogy szivből fakadó „éljen“-ekkel üdvözölje a kedves vendégeket, kik este megjelentek a nemzeti színházban, másnap jelen voltak a lóversenyen, hol a királyné ő felsége a legnagyobb érdeklődéssel tudakozódott élményeik felől, — hétfőn pedig a redout nagy termében felolvasást tartottak, melyről a „H.“ után a következőket közöljük:

A magyar földrajzi társulat mai ülése rendkívüli érdekes volt az által, hogy az északsarki expedíció két hőse, dr. Kepes és Payer, az expedíció alatti élményeiről felolvasást tartottak.

A redout nagy terme, hol a felolvasó ülés tartatott, zsúfolásig megtelt nemcsak a teremben alant, hanem a karzatok és oszlopcsarnokok is megteltek közönséggel.

A nagy teremnek felső részén egy három láb magas emelvényen állott két asztal, hol a felolvasások tartattak; az emelvény hátsó részén két póznára erősített szénrajzlatu térkép állott, az északsark vidékét ábrázolva. Az emelvénytől jobbra és balra a földrajzi társulat tagjai foglaltak helyet, kik között a nők majdnem feles számmal voltak képviselve. A felolvasó emelvény átellenében három szakra osztva tíz-tíz székek egymásután rendben foglalt helyet a közönség, mely válogatott volt és a legelőkelőbb körök voltak benne képviselve.

Kárpáti kunyhó.

Hét óra után, midőn a terem már teljesen zsufolva volt, Hunfalvy János, a földrajzi társulat elnöke, Vámbéry Arnim al-elnök, Berecz Antal titkár, az ünnepelt két hössel belépett a terembe; a közönség lelkes és szünni nem akaró éljenekben tört ki. Hunfalvy előadta, hogy a magyar földrajzi társulat méltányolva az északsarki expedíció tagjainak a tudományban tett vívmányait, Bécsben üdvözölte őket s felkérte, hogy fővárosunkban földrajzi társulatunkat felolvasásaikkal megtiszteljék. Dr. Kepes és Payer a meghívást szívesen elfogadván, s fővárosunkba lejövén, a mai estén fogják e felolvasukat tartani. Felkérte most dr. Kepest, hogy felolvasását megkezdje.

Dr. Kepes helyét elfoglalván a felolvasó-asztal mellett, gyönyörű, költői nyelven, kitünő, tiszta, érthető előadás mellett olvasta fel élményeiket az expedíció alatt. 1872-ik év július 14-én indultak ki a „Tegethoff” hajón, s az északi sarkon az északkeleti átmenetelt volt szándékuk megközelíteni. Novaja-Zemlja egész nyugati partjának hosszában fekvő, majdnem 100 mértföldnyi terjedelmű vastag zajló jégen történt átvitorlázásuk után a Pankratjeff szigeteken augusztus 12-én találkoztak össze Isbjörn hajóval (Wilczek gróf és Sternek parancsnok) s azzal együtt a part mentén keskeny parti vízben a Bareutsszigetekig haladtak.

A nyugat-délnyugati szelek aug. 21-ig tartották fogva őket. 21-én gyors északkeleti szél keletkezett, bucsut vettek egymástól. A 9 nap alatt Wilczek fényképezte a vidéket. 21-én hajójuk hirtelen befagyott, s azontul szeptember 9-ikéig marad ott. Északkeleti szél szétzúzta a jeget. Gözerővel akartak kibontakozni; de minden munka hiába való volt.

Október 5-én elvesztették szemük elől Novaja-Zemlját. Leírja itt a hajóra csapkodó jégtömeg vonítását és rettenetességét. Október 19-én látták utoljára a napot, s e naptól kezdve február 16-áik örökös éjszaka uralkodott. Egész télen kétszer vetkeztek le, alig voltak képesek egy-egy órát nyugodtan aludni a nélkül, hogy vészkiáltás föl ne rázta volna őket álmukból. Február 16-án látták újra a napot. A nap jótékony hatását sehol másutt jobban nem

méltányolhatja az ember, mint az északi sarkon; mikor újra meglátták, csaknem imadására borultak le. Ápril 15-étől szeptember végeig dolgoztak a hajó kiszabadításán, de hasztalan volt minden fáradozás. 15—20 lábnyi jeget fűrészelték; löporral is tettek kísérletet, de a jéget semmi hatalomnak sem engedett. Így folyt le a nyár. Aug. 30-án szerencsés körülmény állt be. E nap aranybetűkkel van felírva az expedíció történetébe. Köd borította el e láthatárt, mely lassankint széftoszlott, s a mi szemeknek első látásra majdnem hihetetlen volt, földet pillantottak meg. Fellelkesülve e rég nélkülözött látománnytól, bort hoztak fel hajójukból s a földet Ferencz-József földnek nevezték el. Az első fokot Tegethoff-foknak nevezték.

Szeptember és októberben a part mentén befagytak s október elején a 80-ik szélességi fokot átlépték. A szárazföldtől 2½ mértföldnyi távolságban ütöttek tanyát: két jégházat építettek s itt töltötték el a telet; karácsonkor karácsonfát ültettek a jégbe, felcífrázva azt színes papirokkal. Október 22-től február 22-ikéig újra nem látták a napot. Ezt az érzést, melyet az örökös éjszakában az ember érez, s annak hatását nem írja le, mint megjegyzé, azt csak Jókai ragyogó fantasiája volna képes leírni. Konyhájukat a szárazföldről látogatásukra jött jeges medvék husával látták el, melyek közül 67-et lőttek le. Ápril hóban 1873., Krisch gépész tüdőgümőkórban megbetegedvén, melyekhez később scorbut is járult, 1874. márcz. 16-án meghalt. 16-án temették el a szegény embert, ki febr. hóban még örömtelt kebellet hallgatá a hazautazás terveit. A Wilczek-fok egy sziklahasadékába temették őt. Payer, Weyprecht az egész idő alatt pontos meteorológiai észleleteket és feljegyzéseket tettek, melyeket később fognak napvilágra bocsátani. Köszönettel emlékezik meg Jáliesről, ki 500 üveg tokaji bort ajándékozott az expedíciónak; minek köszönhető leginkább, hogy a személyzet nem esett a scorbut áldozatául. Május 15-én készen voltak a visszavonulásra, s május 20-án elbuesztak a „Tegethoff”-tól s szánjaikat maguk huzva, lassan bár, de haladtak dél felé.

Elmondja itt a terhes munkát, melybe

került nekik csolnakaikat és szánjaikat a jégtorlaszokon keresztül hurezolni. Julius 15-én északi szél támadt s az apró jégmezőkből kivergődhettek. Julius 23-án átlépték az északi szélesség 79-ik fokát. Aug. 7-én a szélesség 78°-nál váratlanul észleltek ingadozó mozgást a jégen, a mi jele volt annak, hogy nyílt tenger felé közelednek. Aug. 18-án az Admirális-félsziget mellett ülték a király születésnapját. Aug. 24-én a Puhova folyó torkolatában egy csófiakat találtak, mely őket egy orosz naszádra szállította.

Beszállásolták őket a Fehértengeren a „Nikolaj” fedélzetére, melynek tulajdonosa Fedor Boronin volt Kemeiből, s ez őket Vardöbe szállította. Hálás köszönetet mond a hajó tulajdonosának, ki valahol a Fehértengeren evez most is. Dr. Kepes ezzel felolvasását, mely egy rövid órát vett igénybe, befejezte; a közönség lelkes és szünni nem akaró éljenviharban tört ki.

Kepes után Payer lépett a szószékre. A közönség riadó tapsviharral fogadta őt is, mint Kepest. Előadását azzal kezdte, hogy bocsánatot kért, ha az, miután nem készült rá, hiányos leendő. Elbeszélte nagyobb vonásokban a három szánka utazást, leírta a felfedezett földet. A sarkutazók által bejárt egyes pontokat egy pálczával mutatta a kiterített s az expedíció által fölfedezett földről készített mappán.

A fölfedezett föld legfelső része Ferencz-József-földnek neveztetik, ennek egy magas csúcsa Bécs-fok, alább következik aztán a Wilczek-föld, Zichy-föld, Budapest-foka, van Wilczek-sziget, Deák-sziget, stb. (de ez utóbbi nincs jelezve a térképen, mit Payer mintegy megrovólag föl is említett; a ki a magyar szövegű földabroszt készítette, tán tévedésből kifelelte).

Az éghajlat leírásánál fölemlíté azt az esetet, hogy a hideg oly roppant nagy, miszerint történt egy alkalommal, hogy egy matróz levetvén a hóra bőrbundáját, az többé nem volt képes ismét felöltetni: csontá fagyott, úgy hogy kénytelen volt visszavinni a hajóba, hogy ott ki engedjen. A fölfedezett föld, hogy tartozéka-e, kiegészítő rész-e Spitzbergának, vagy Grönlandnak, biztosan állítani nem lehet. Annyi bizonyos csak, hogy a felfedezett új föld Spitzberga-

nak jegyét viseli: hótakart hegyek, magas bazalt sziklák és rétegek, melyeket ott, hol a tenger mellett partot képeznek, a sivitó madarak százezrei lepnek el és röpdesnek körül.

A madarak legszámosabbak a legészakibb pontokon, mit az eddigi leírások oda magyaráztak, hogy ott közelnek kell lenni a nyílt tengernek, vagy a sarktengernek, hol ily nagy csoportokban láthatók a madarak, de az expedíció azon nézetben volt, hogy az nem állandó nyílt tenger, hanem a szelek által koronkint képezett többé-kevésbé nagy sima tükrű vizrész, melyről a jég eltolatott, de mely ismét beterítettik. Visszatérve a harmadik szánkai kirándulásból az utazók azon vették észre magukat, hogy a hátra hagyott eleség egy jégdarabon uszott a tenger közepén. Koplalniok kellett tehát, míg a hajóhoz értek.

A hegyek a felfedezett földön délen 5000, északon 2000 lábba emelkednek. Az állat- és növényvilág csak igen szegény és kevés formában jelentkezik. — Fejtegette aztán Payer azt a kérdést, hogy hajókázható-e az Ausztria-öböl s a kérdésre nemmel felelt. Miután a föld fel lett fedezve, az expedíciónak csak egy gondolata volt: hazatérni. Ezzel bevégezvén előadását, a közönség zajos éljenzésekkel jutalmazta s $\frac{3}{4}$ 9 órakor a közönség elégtelenen hagyta el a redoutot.

Történeti karczolatok.

I. Napoleon, francia császár.

Napoleon nem szenvedhette a várakoztatást; hogy tehát ezt elkerülje, nagyon szerette, hogy mindazok, kikkel dolga volt, lehetőleg közelében legyenek elhelyezve.

Egykor estve, midőn igen sokat dolgozott volt Réal nevű államtanácsossal, ugyanekhez ezt a kérdést intézi:

— Mondja meg nekem ön, van-e mezei laka?

Réal: Van, sire; kicsi az, s öt órányi távolságban Páristól.

Napol. Ez messzebbre esik, semmint kellene. Meglehet, hogy minden pillanatban van szükségem önre, s ötórányi távolságról önt mindig nem lehet elhozatni. Ve-

gyen magának más mezei lakot, a mely hozzám közelébb legyen, és pedig minél előbb.

Réal: Sire! nem vehetek előbb új házat, míg a régit el nem adtam. Felsőged jól tudja, hogy ily hamar, egy napról, a másikkra, birtokot cserélni nem lehet.

Napol. Ugy látszik, hogy egymást nem értjük egy cseppet sem; nem mondom én, miszerint ön adja el házát: ellenkezőleg azt mondom, hogy vegyen másikat. Átlátom és pedig nagyon jól, hogy, miután ön annyit dolgozott, mint ma, pihenésre és kis szórakozásra van szüksége. Kell, hogy fris levegőt szívhasson, de csak egy, legfeljebb két órányira Páristól; mert azt maga részéről is átlátandja, hogy, ha ön után kíváncsokom, egy negyed óra alatt itt kell lennie. Vegyen tehát más mezei birtokot, ez a fődolog.

Réal: Sire! nagyon jól értem, a mit felsőged méltóztatik mondani, de általános szabály, hogy teendő vásárlásra pénz kell.

Napol. No! s tehát önnek nincsen jó évi dija?

Réal: Sire! szerencsémnek tartom felsőged bőkezűségében részesülhetni, de mit sem takaríthatok meg magamnak.

Napol. Már én most nem bánom, intézkedjék ön úgy, a mint ön jónak találja: de vegyen magának más mezei birtokot, és pedig azonnal, mindjárt holnap.

Másnap az államtanácsi ülés után, melyben Napoleon maga elnökölt és Réal jelen volt, ettől kérdi a császár:

— Na, s tehát talált magának valahára mezei birtokot.

— Istenem! — válaszol Réal, — eladó mezei birtokok éppen nem hiányoznak, de hiányzik a vételre szükséges pénz.

— No, no — válaszol nevetve Napoleon, — csak legyen rajta, hogy azt előteremtse, keresse fel, a hol van.

— Sire! — mondja Réal, — hiszen kereshetek, de — nem találok. Felsőged igen jól tudja, hogy már most nem élünk azon időben, a melyben ingyen adták oda a földbirtokot.

— Ki tudja? — mond a császár, — csak legyen rajta; a jó gondolatok némelykor aluváskor is megszállják az embert.

Másnap reggel Réalnak, midőn még alig ébredett fel, kézbesítettett egy utalvány 400,000 frankra, mely összeg a kincstárból egyedül mezei lak megszerzésére tétetett folyóvá. Így lett Réal tulajdonosa azon gyönyörű laknak Boulognéban, mely későbbi időkben báró Rothschild birtokába ment át.

Azon nap, a melyen Napoleon Németországban bevégzett egyik hadjáratából Párisba a Taileriáknak nevezett fejedelmi lakába megérkezett, a különben szokott időnél előbb lefeküdt ágyba; a tizenkettedik órát még el nem ütötte a palota órája. Napoleon egyszerre csak csenget, hivatja az adjutánt s ennek meghagyja, miszerint Talleyrand minisztert, kivel beszélni akar, legott hívja hozzá.

Talleyrand megjelenvén, a párbeszéd közte és a császár között elhuzódott sok ideig, és miután az utóbbi beszédközben is fejét a vankosról fel nem emelte, végtére mély álomba szenderedett. Lemarrois adjutáns, ki csak a miniszter távozása után fekhett le, hallja miként kettőt üt a palota órája, s gyanítván, hogy Talleyrand a titkos ajtón ment ki a császár szobájából, felkeresé a császár első komornokát, a kinek egyedül és kizárólag volt szabad a császár szobájába hivatalosan is belépnie, és annak megmondá aggodalmát.

— Tábarnok! — így mond a Constant nevű komornok, — Talleyrand miniszter még itt van a császárnál, bizonyosan tudom. Már nehányszor hallgatóztam az ajtón, de legkisebb neszt sem hallottam. Ha Talleyrand eltávozott volna, ő felsége bizonyosan csengetett volna azon oknál fogva, hogy éji lámpáját meggyujtsam és a gyertyákat eloltsam.

Erre Lemarrois tábornok visszatért szobájába.

Most ötöt üt az óra.

Lemarrois ismét odamegy a komornokhoz, a ki maga részéről is az értekezletet hosszallani kezdi, és késznek nyilatkozni bemenni a császárhoz. Kinyitja tehát lehetőleg legnagyobb csenddel az ajtót; az adjutáns betekint a szobába, hol homályba

vau borulva minden, valamennyi gyertya végig leégve.

Napoleon, kinek igen könnyű volt az álma, felébred s erős hangon kérdi: „Ki van itt? mi a baj?”

A komornok felel, mondván, miként bejött a gyertyákat eloltani, azt tartván, hogy Talleyrand hercege már eltávozott; s ezt mondván, a leégett gyertyák helyébe egészeket helyez el a szobában.

— Bizony — mondja Napoleon az órára nézve — itt az ideje. De most jut eszembe, — mondja egy kissé felemelkedve, — hol van Talleyrand? hol? — és midőn ott látja a minisztert kinyújtózva egy pamlagon, felkiált:

— Talleyrand, Talleyrand! Mi ez? ha nem csalódom, jelenlétemben elaludt. Isten bocsássa meg neki! — Héj, keljen fel, helyelő!

A dolog úgy történt, hogy midőn Talleyrand látta, miként a császár álomba merült, ő nem mert kimenni a szobából, attól tartván, hogy a zörej által felébreszti, s körülnézvén a szobában, midőn ott egy kényelemmel ajánlkozó pamlagot látott, azon kinyújtózott s nemsokára elaludt

— Bocsánat, felséged, — mondja Talleyrand, — csak azért történt ez, mert tartottam attól, hogy felköltöm felségedet, pedig felséged, szentül fogadom! még jobb izűt aludt, mint én.

— Na, na, jól van, — mondja nevetve Napoleon, — üljön mellém s minthogy még itt van, beszéljessünk egy kissé.

Időközben a komornok elvégezvén teendőit, visszavonult; Lemarrois-nak pedig még félóraig kellett várakozni a császár és Talleyrand közti beszélgetés befejezésére, s midőn az megvolt, kimerülve minden erejéből s majdnem lerogyván, mondja magában:

— Na már most én is nyugodni akarok, de alig kapcsolta ki egyenruhája gallérját, midőn belép egy udvari szolgál, és — meg-lévén az arra kiszabott idő — az adjutáns tábori ágját elviszi.

Talányok.

1) Muschál Imrétől.

12. 4. 5. Árucikkék mértéke.
9. 8. 10. Ingatagság jelképe.
6. 9 10. 6 8. 9. Messze földnek gyermeke.
3. 4. 12. Orgyilkosok fegyvere.
1. 8. 12. Csak kettő kap ily nevet.
9. 8. 10 11. 12. Rég nem volt, de még lehet.
1—12. Nagy költő volt, s dalai.
Nem fognak elhangzani.

2) Tóth Jenőtől.

Nagy hidegben sokáig élek,
Meghalok, ha szobába visznek.

3) Frank Gyulától.

K és és
és és
és és

4) Finta Gézától.

ö ö ö ö n n n n
ö ö ö ö n n n n t
ö ö ö ö ö n n n n t
ö ö ö n n n n

5) Palmer Kálmántól.

1. 2. 3. 3 Nyárban, ha friss, jókor már élvezed.
4. 3. 4. 1. Emebben egy csinos város nevét leled.
4. 3 2 1. Ékezd meg a harmadik betűt e szóban,
S találsz kis állatkát, ugrálva kamrádban.
1 2 3. A mi ekkor történt, nem mostani eset.
1—4. Ha olvasod, egész más országba vezet.

6) Hönigsfeld Vilmostól.

- 2 3. 11. 7. 9. Ily hivatalnoka
Minden megyének van.
15. 2. 1. 3. 16. 17. Eredj az alföldre,
Eleget látsz ottan.
13. 14. 15. 7. 17. Hozzad, úgy hiszem, egy
Hétben egyszer jár el.
9. 10. 11. Értelme attól függ,
Hogy miként fogjuk fel
12. 8. 7. 6. Művészet; szükséges,
Sőt nélkülözhetlen.
6. 7 8. Benne jární-kelni
Igen kényelmetlen.
4. 7. 3 7. 8. Ez több szokott lenni
A nagyobb városnak
1 5 11. 10. Megfordul kezében
Földműves osztálynak.
4. 5. 6. Más fémmel vegyülve
Fordul mindig elő.
15. 16. 8. 17. 10. Látod a színek közt,
Mert igen tündöklő.
1—17. Ha jó kedv- s örömmel
Nézesz gyakran bele,
Sok jót és sok szépet
Tanulhatsz belőle.

TARTALOM.

Kató néni, és a bolygó ikrek. — Madarak válása — A ludak dala. — Erdei kaland. — A száműzöttek. — A szerenese egy darab fában is rejtőzik. — Rajzok Közép-Ázsiából (Képekkel.) — Kárpáti kunyhó. (Képpel.) — A villi-táncz. — Az északsarkai utazók fővárosunkban. — Történeti karczolatok. — Adomák. — Talányok.

Felelős szerkesztő: K.-Beniczky Irma.